

rijen van de hier geëxposeerde collectie — die over een tiental jaren gaat — vertoont nog de meeste verwantschap met het impressionisme. Dit wonderlijk woud met rotsen en bergen bedoelt geenszins een indruk van de natuur weer te geven. Vergeestelijkt, verdroomd, is zij er opgevoerd tot ideëele schoonheid. Het ontwerp der teekening werd gevormd langs systematische indeeling van het vlak. Dit grootsche woud, met diepe spelonken in de laagte en steile rotsen als statige burchten, hoog ten hemel reikend, waar de kruinen der boomen donkeren tegen de lichtend-bewolkte lucht, langs welke de stralen der zon strijken en vogels in horizontale rijen voorbijtrekken; dit woud, vol teere nevelen en wazige lichtschijnselen, met wonderlijke speling van licht en schaduw; is gedeeltelijk met vlakken schuivend ineen gevlekt, aaneengebonden en tot schoone rust geworden door de geometrische lijnen, waarlangs het alles ontworpen werd. Nochtans zijn die vlakken niet met dezelfde gestrengheid doorgevoerd, niet met dezelfde strakheid van stijl als het latere werk; want impressionistisch is bijna de geheele schildering, met hare schoonheden en toevalligheden van verfwerking. De meest fantastische dingen zijn verwerkt tot onstoffelijke materie.

Tot de schoonste doeken behoort De Vrouw met de kat, waarin ook niet de strakke schildering van later werk, wel echter de strakke lijnen te vinden zijn. Ook in dit naakte, gebronsde vrouwelijf, met de zwarte kat als een kleine panter tegen zich aangedrukt, is de fantastische dooreenwerking van lichtspel en donkere krachten op impressionistische wijze verkregen in een mat-brun tooverwaas. In de grauweheid van den winter, met het kille-blauw, het koude dorre bruin, met het intense diep der horizontkleur en het donker van boomstammen in schaduw, is het doek geschilderd. De vrouw heeft als iets heiligs in de houding, een smartelijke

weedom in het gelaat; en met iets van een Assyrischen dorpelwachter donker tegen haar aan geschilderd, is het wellustig zich rekkende kattelijf.

Dat deze schilder, die zoo streng langs vastgestelde lijn-indeelingen zijn composities opbouwt, geen vrede kon vinden bij de niet aan formules zich storende schildering van het impressionisme, is te begrijpen. Wij zien hem hier in later werk veranderen en alles, elk ding, elken vorm, elke kleur strak en streng styleeren, elk brok van het doek van boven tot onder belangrijk vullen. En hij is er tegelijk innig modern en archaïstisch verwant aan de Italianen en vooral de Egyptenaren.

Niets menschelijks, niets van het reële leven is er in St. Joris met de draak. We zien er de rotsachtige kust horizontaal tegen de bovenlijst aan met tallooze scherpe, opstekende punten; en daarvoor de zee, schuimspattend, blazend en bruisend. Zonder de realiteitskracht, als een schitterend mozaïek of als Japansch zijden borduurwerk. Een hooge vloedgolf met gave glanzingen, het flitsend schuim, als witte bliksemstralen, scherp, nijdig, direkt, schietend in het diepe blauw; de hoog opspattende waterdruppels als de dauw op een roos sproeiend rondom, en de broze zeeschelpen meeglijdend met de branding. Hier-tusschen kronkelt het donkerbruine drakelijf met den opengespalten muil, en wappert de diepzwarte rand van het kleed des ridders. Niets benadert dit schilderij meer dan een oude Japansche prent of een oud rijk borduurwerk.

Geheel anders van wezen is Van Konijnenburg's laatste schilderij, het bijna levens-groote Overgave.

Hierin heeft hij het meest zich uitgesproken. Terwijl de groote, in bruinen schemertoon gehulde figuren in gebaar aan Egyptische kunst herinneren, is in de omgeving iets sterk moderns in vergeestelijking van de natuur. Wie zich van eenige jaren geleden het groote schilderij van